

Повернення

Михайло Яцків

Мужик віз жінку з шпиталю.

Його вимучили кілька місяців в тюрмі за вибори, старшого сина забрали до війська, а вона з журби, жалю, туги захворіла на очі.

Товкла головою об полудрабки та ляля рясні сльози. Коли сліз не стало, хлипала. Думки холодними стрілами прошибали серце.

— Чуже нещастя я виділа, та все відіткнула, коли згадала, що воно чуже. А тепер ти, боже, послав на мене кару, та й свій біль лише буду терпіти. Прийшла я на таке, що нікуди кинутись. Зробила б собі смерть,, та гріх перед дітьми і нема як. Маєш, Федю, сліпу жінку — вбий її або роби, що хочеш. Вези дітям маму, вона буде їм у вічних потемках сорочки латати та кров з голки втирати, буде їм їсти варити та руки собі опарювати. Або поклади її за образ та дивися на неї. Бодай ти був не дочекав такої потіхи від своєї жінки, бодай вона була в землю запалася... Ти, Федю, не журися. Вивчи мене отченашів, та я собі хлібець постараю.

— Цить, жінко, бо смерть собі зроблю!

Впала лицем до соломи і душилась від горя. Як утихла, то спитала, чи далеко до села.

— Вже коло царин.

— Зелена нивонько, ото діждала я тебе повітати, тебе оглядати! Не мені, небого, на тобі з серпом стати, не мені і перед вести, не мені твій колос у сніпки в'язати. Знайди собі іншу, бо я вже каліка, на віки вічні сліпа.

Знову упала на соломку...

Піднялася і шепотіла, як у молитві:

— Як надійде хто, то стань, хай попросаюся з ним. Нікого не помини, я з усіма була в добрій згоді.

Закрила лице в поділок.

— Слава Йсу!

— Навіки слава. Тпру! Палагно, от кума Маті́ха з дітьми.

Цілувалася з Маті́хою, цілувала її руки і тряслася, як осика. Маті́ха розважала її і сама плакала.

— Не завдавайте собі жалю, Палагно. Ми от з кумою Максимихою та Настусею навідаємося до вас.

— Прийдіть, прийдіть, любі, бо бачите, яке вже мое... Федь зліз із воза і підіймав Маті́шиних дітей до жінки. Тулила їх ясноволосі голівки.

Як приїхали додому, він узяв її з воза і вів поволі до хати.

— Ото собі радість ведеш! Пороги потріскають, серце розколеться, а просвітку не буде...

Діти заплакали вголос, вона ластівкою припала до них.

— Не буду вже бачити, Іванку, як і твої кучерики обстрижуть... Не буду бачити, Оленко, як станеш у шлюбнім віночку... Ой, не буду, не буду, я темна...

1907

Джерело: Яцків М. Ю. Новели. — Львів: Каменяр, 1985.